

Nr 582.

Av herr **Holmgren**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 245, angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer, att utgå från anslag under elfte huvudtiteln.*

Kungl. Maj:t har genom proposition till riksdagen, nr 245, innevarande år föreslagit, att e. o. ritarna av 1:a klass vid örlogsvarvet i Karlskrona F. O. A. Holmqvist och E. R. Svensson måtte från och med dagen näst efter den, då deras anställning vid örlogsvarvet upphör, erhålla en pension av statsmedel med 2,160 kronor per år räknat under sin återstående livstid.

Genom underdånig framställning till Kungl. Maj:t den 7 oktober 1931 anhöll Holmqvist om pension i enlighet med föreslaget belopp i 1926 års pensionsutredning (Statens offentliga utredningar 1927: 8, finansdepartementet) för icke-ordinarie befattningshavare sid. 144, under hänvisning till att bestämmelserna i nämnda pensionsutredning i vissa fall tillämpats vid pensionering av icke-ordinarie personal i statens tjänst, exempelvis Kungl. Maj:ts propositioner nr 10 år 1928 och nr 211 år 1929. Av Holmqvists förenämnda underdåniga framställning till Kungl. Maj:t framgår ytterligare, att Holmqvist, som är född den 11 december 1869, sedan den 7 januari 1887 varit i örlogsvarvets tjänst, varav tiden mellan 1 oktober 1913 och 30 juni 1928 som månadslönare samt fr. o. m. den 1 juli 1928 som e. o. tjänsteman, ritare av 1:a klass 15 lönegraden, enligt S. F. S. nr 215/1928.

E. o. ritaren av 1:a klass vid örlogsvarvet i Karlskrona E. R. Svensson, som är född den 11 juni 1870 och varit anställd i statens tjänst följande tider: vid örlogsvarvet härstädes som daglönare 1887 1 september—8 november 1889, vid Kungl. Svea ing.-bataljon 1889 13 november—30 oktober 1897, Kungl. fortifikationen såsom sergeant 1897 31 oktober—30 oktober 1899, örlogsvarvet härstädes såsom månadslönare, ritare 1900 1 april—30 juni 1928 samt fr. o. m. den 1 juli 1928 som e. o. tjänsteman, ritare av 1:a klass 15 lönegraden, enl. S. F. S. nr 215/1928, har i likhet med Holmqvist genom underdånig framställning den 27 mars 1933 anhållit om pension efter samma grunder och med samma motivering som Holmqvist.

Över dessa framställningar har direktionen över flottans pensionskassa yttrat sig och beträffande Holmqvist föreslagit en pension av 1,896 kronor och beträffande Svensson 2,544 kronor.

Marinförvaltningen har beträffande Holmqvist föreslagit ett pensionsbelopp av 2,568 kronor och för Svensson biträtt direktionens över flottans pensionskassa förslag, 2,544 kronor.

Slutligen har statskontoret yttrat sig över ansökningarna i fråga och föreslagit Holmqvist till en pension av 2,544 kronor och Svensson till 2,400 kronor.

Av det förut anförda framgår, att såväl direktionen över flottans pensionskassa som marinförvaltningen och statskontoret utgått från föreslagna bestämmelser i 1926 års pensionsutredning såsom grund för beräkning av pension, ehuru olika uppfattning av respektive myndigheter gjorts gällande om det belopp varmed nämnda pensionsunderlag borde skäligen reduceras, vilket ju även framgår av de yttranden som framkommit beträffande förenämnda befattningshavares pension. Direktionen över flottans pensionskassa har sålunda i yttrande över Holmqvists underdåniga ansökan om pension i sitt yttrande år 1931 ansett, att det i 1926 års pensionsutredning angivna pensionsbeloppet borde minskas med en tredjedel, då sökandens pension således skulle utgöra 1,896 kronor. I sitt yttrande över Svenssons underdåniga ansökan om pension har direktionen föreslagit minskning av pensionsbeloppet i 1926 års pensionsutredning med cirka 10 procent. Svensson skulle således enligt direktionens förslag erhålla en pension av 2,544 kronor. Samma myndighet har således föreslagit reducering av pensionsbeloppet efter olika normer, i ett fall $\frac{1}{3}$ i ett annat fall $\frac{1}{10}$ och detta för e. o. tjänstemän i samma lönegrad och med ungefär lika lång tjänstetid. Genom sitt yttrande över Svenssons underdåniga ansökan år 1933 framgår dock att direktionen haft skäl att frångå sin tidigare uppfattning om storleken av det belopp, varmed pensionsunderlaget borde minskas, i det att direktionen i detta fall föreslår minskning med 10 procent.

Men oavsett dessa skiljaktigheter ha dock bestämmelserna i 1926 års pensionsutredning varit normerande för respektive myndigheter som yttrat sig över förenämnda befattningshavares pension.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 245 framhåller däremot statsrådet och chefen för finansdepartementet, att de föreslagna grunderna i 1926 års pensionsutredning hittills icke ansetts böra komma i tillämpning beträffande sådan personal vid marinen som tillhört dag- och månadslönarstaten, enär det för närvarande icke är möjligt överblicka de konsekvenser, som en övergång till att tillämpa dessa grunder skulle medföra beträffande pensionering av olika personalgrupper vid försvarsväsendet. Såväl 1921 som 1926 års pensionsutredningar förutsätta dock, att pensionsfrågan för marinens dåvarande månadslönare borde ordnas så, att följande kategorier böra underkastas den civila tjänstepensionslagen, nämligen: verkmästare, mästare, ritkontors- och annan kontorspersonal, se 1926 års pensionsutredning, sid. 24 och 25. Konsekvenserna skulle sålunda ej bli andra genom pensionering av försvarsväsendets civila personal (lydande under S. F. S. nr 215/1928) än som förutsatts i nämnda utredning och som redan statsmakterna slagit in på genom pensionering av tvenne befattningshavare tillhörande den civila statsförvaltningen, nämligen fröken G. He-

gardt i kommerskollegium, Kungl. Maj:ts proposition nr 10, punkt 2, 1928 och fru Anna Scherdin i statskontoret, Kungl. Maj:ts proposition nr 211/1929. I dessa båda fall har pensionering enligt 1926 års pensionsutredning förekommit med minskning i det för respektive lönegrader angivna pensionsbeloppet med 10 procent. Dessa personer hade dock en tjänstetid av blott 19 och 20 år respektive i statens tjänst. Att civila e. o. befattningshavare vid försvarsväsendet, som ej medgivits rätt att grundlägga pension, för en tjänstetid av över 46 år under sådana förhållanden skulle pensioneras efter sämre grunder än personal tillhörande civila statsförvaltningen, synes ej vara rättvist. Även 1930 års pensionssakkunniga synes hava ansett, att de e. o. befattningshavarnas vid försvarsväsendet pensionsfråga bör ordnas på grundval av de pensionsbelopp, som i denna utredning finnas angivna, vilka omräknade (exclusive dyrtidstillägg) även återfinnas i Kungl. Maj:ts proposition nr 222, där de föreslagna pensionsbeloppen för olika lönegrader överensstämman med de i 1926 års pensionsutredning angivna. 1930 års pensionssakkunniga förutsätta även att Kungl. Maj:t skulle äga besluta att bestämmelserna i 1930 års förslag till tjänstepension skola kunna i tillämpliga delar bliva gällande jämväl å andra icke-ordinarie befattningshavare än de i 1 § av reglementet avsedda (sid. 123 och 161, 4 §).

Under sådana förhållanden synes det riktigaste vara att som grund för beräkning av pensioner använda befintliga, verkliga utredningar, som utförts av sakkunniga, och ej såsom för verkmästare och mästare å förutvarande månadslönarestaten fixera pensionsbelopp utan hänsyn till lönegrad, men med uteslutande hänsyn till jämförliga militära befattningar enligt reglemente för marinen.

Då Holmqvist för närvarande, enligt S. F. S. 215/1928, 15 lönegraden 15 löneklassen, har en lön av 4,050 kronor per år, utgör den enligt Kungl. Maj:ts proposition föreslagna pensionen 53 procent av innehavd lön. Svensson har inom samma lönegrads 18 löneklass en lön av 4,956 kronor per år, vadan den enligt kungl. propositionen för honom föreslagna pensionen utgör 43 procent av innehavd lön.

Det enligt kungl. propositionen föreslagna pensionsbeloppet utgör cirka 76 procent av det i 1926 års pensionsutredning för 15 lönegraden (sid. 144) föreslagna. Härigenom har för nämnda e. o. tjänstemän ej mindre än 24 procent reducering gjorts av det i förenämnda pensionsutredning angivna pensionsbeloppet, 2,844 kronor, under det att, som förut är visat, åtminstone tvenne andra personer inom den civila statsförvaltningen fått sina pensioner reducerade med endast 10 procent av det i 1926 års pensionsutredning angivna beloppet.

Pensioner för icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet, som tidigare avgått från sin tjänst, ha förut av riksdagen beviljats till ett, jämfört med innehavd lön och lönegrad i ett av marinförvaltningen

1920 upprättat provisoriskt lönereglemente för månadslönare, högre belopp, även med hänsyn till vid avgången ur tjänst innehavd lön.

Så t. ex. beviljades år 1921 till månadslönaren, ritaren vid örlogsvarvet i Karlskrona J. O. Allard en pension som med av riksdagen beviljade tillägg uppgick till 2,160 kronor. Riksdagen beviljade även år 1923 för månadslönaren, ritaren G. A. Danielsson pension i likhet med Allards. Pensioner för dessa befattningshavare utgjorde för Allard 73 procent och för Danielsson 77 procent av deras vid avgång ur tjänst innehavda avlöningsförmåner. I samband härmed må framhållas, att Allards och Danielssons inplacering i det förenämnda av marinförvaltningen upprättade lönelementet i dess 2:a lönegrad motsvarade 11 lönegraden i lönelementet för e. o. tjänstemän, enligt S. F. S. nr 215/1928.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 245 beträffande Holmqvist och Svensson har departementschefen föreslagit pensionen efter en »mera fri prövning av föreliggande omständigheter» än ett följande av 1926 års pensionsutredning skulle medföra. Detta förfaringssätt måste dock, synes det, för de befattningshavare som erhålla »riksdagspension» framkalla mycken ovisshet och fruktan, enär en sådan fri prövning ytterst är en individuell omdömessak och omdömet kan ju hos olika personer vara ganska skiftande. På grund härav synes det som om följandet av en pensionsutredning vore det enda rättvisa och tillfredsställande vid det slutliga bestämmandet av pensionsbelopp till befattningshavare.

På grund av vad som sålunda anförts, får jag föreslå,

att riksdagen ville till e. o. ritarna av 1:a klass vid örlogsvarvet i Karlskrona F. O. A. Holmqvist och E. R. Svensson från och med dagen näst efter den de lämna sin nuvarande anställning bevilja en pension under deras återstående livstid av 2,544 kronor, i huvudsaklig överensstämmelse med vad vederbörliga myndigheter föreslagit.

Stockholm den 20 mars 1934.

Bj. Holmgren.